

Guckuskon återfunnen vid Rörmyrvallen

Lennart Bratt, Hosjö

Även om Dalarna hyser ett ansevärt antal lokaler för guckusko, hör det inte till vardagen att stöta på ”okända” förekomster av arten. Jag hade under hösten anledning att besöka ett sumpskogsområde intill fåboden Rörmyrvallen norr om Särnaheden. Med tanke på det sena datumet, den 27 september och ett strilande småregn, var guckusko inte direkt vad jag hade i tankarna. Enstaka tibastbuskar och några trevliga källsprång borde ändå kanske ha lett mig ditåt, men min häpenhet blev stor när jag fann några bruna blad som inte behövde betvivlas – guckusko. Växtplatsen, kalkpåverkad sumpgranskog, är rätt typisk för norra Dalarnas guckuskomiljöer. Innalles cirka 100 stänglar kunde räknas in, varav många med frukter. En ny floraväktarlokal kunde registreras.

Väl hemkommen konsulterades Dalafloren och mycket riktigt – en uppgift fanns sedan tidigare: Rörmyrvallen n. Heden (GEETE).

Av referensen kunde jag finna att uppgiften kommer från en artikel i Svenska Skogsvårdsföreningens Tidskrift ”Skogen” från 1930. I och med att förekomsten inte har varit känd sedan dess, åtminstone inte av oss botaniker, var det alltså ett glädjande återfynd efter nästa hundra år.

Det kan vara av intresse att nämna något om uppgiftslämnaren som är en ganska typisk representant för många av dem som har bidragit med uppgifter till ”Dalarnes Flora” från 1949. Wikipedia ger besked:

Erik Geete var son till kaptenen Carl Erik Axel Geete. Han avlade mogenhetsexamen i Stockholm 1900 och utexaminerades från Skogsinstitutet 1904. Geete inträdde i Domänverket 1905, innehade olika assistentbefattningar och utnämndes till jägmästare i Idre revir 1916, i Idre östra revir 1920, i Särna revir 1923 och i Hamra revir 1931. Geete utgav på uppdrag av Domänstyrelsen läroboken 'Anvisningar i skogsbruk' och han medarbetade flitigt i dagspress och tidskrifter med artiklar om skogsbruk, turism, idrott, jakt och naturskydd. Geete var även bland annat styrelseledamot i föreningen Sveriges ordinarie jägmästare 1930–1935, kommunalfullmäktig i Särna landskommun 1929–1931 och municipalfullmäktig i Orsa 1939–1944. Han blev riddar av Vasaorden 1930. Geete är begravd på Leksands kyrkogård.

Geetes artikel i Skogen heter ”En fridlysning i Dalarna, Guckuskon i Särna skyddas mot förintelse”. Här beskriver han bland annat skyddet av guckuskolokalen vid Gammelsäteren som ligger en mil söder om Särna. Denna lokal (som idag är naturreservat) skyddades samma år, 1930, som naturminnesmärke på Geetes initiativ. Med ett sådant minnesmärke förstods ett ”område eller till fastighet hörande naturföremål, som är av särskilt intresse för kannedomen om landets natur eller på grund av märklig naturbeskaffenhet eljest synes böra för framtiden skyddas”

Skyddet beslutades av Konungens Befallningshavare, dvs dagens länsstyrelse. I lagstiftningen gavs utöver skydd av ”naturföremål” även möjligheten att ”förbjuda att i det fria anbringa vanprydande tavla, plakat, inskrift o.s.v. i annonseringssyfte å område som beträffande naturbeskaffenhet eller naturskönhet är av särskilt intresse”. Det är mig inte bekant i vilken utsträckning den möjligheten användes.

De avslutande raderna i Geetes artikel är värda att återge i sin ständiga aktualitet (frånsett hans avslutande mer tveksamma anmodan).

I mångas ögom kan en fridlysning som den nu avhandlade [Gammelsäteren] synas vara både onödig och rent av utgöra ett ingrepp i människans rörelsefrihet’. Och restriktioner ha vi mer än nog av. Men då, all s.k. upplysning till trots, människans hänsynslöshet mot naturen – både den levande och den döda – snarare tycks tilltaga än minskas, torde det emellertid vara både tillåtligt och nödvändigt att använda sig av de medel, som en framsynt skyddslagstiftning erbjuder. För bevarande av den levande naturens skatter och under – växter och djur – torde ingen annan utväg finnas än fridlysning. ’Slå vakt om naturens skönhet’ är en maning, som ofta behöver uttalas. Överdrifter och missbruk måste dock härvidlag som i allt annat undvikas.

Guckuskon vid Rörmyrvallen den 27 september.

Foto: Lennart Bratt.